

Днес в броя

„Аз-буки“ отличи най-добрите научни статии на тема „Природни науки и иновации в образованието“

Проф. Галин Цоков, служебен министър на образованието и науката: „Горд съм, че и този път ученици от България спечелиха медали на Балканската олимпиада по математика в оспорвана надпревара със свои връстници от толкова много държави“

Андреас Шлайхер, директор „Образование и умения“ в ОИСР: „Не можете да развиете социално-емоционални умения без наистина да разбирате кои са вашите ученици. Затова връзката на учителите и учениците извън предметното обучение е много важна“

Българска академия на науките
www.bas.bg

Силата на информацията

®

АЗ.БУКИ

Вестникът е правопреемник на първото официално издание на Министерството на просвещението – „Училищен преглед“ – 1896 г.

Четете ни на www.azbuki.bg
www.azbuki.eu

НАЦИОНАЛЕН СЕДМИЧНИК ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Брой 19 (1665) 9 – 15 май 2024 г. Година XXXIII. Под името „Аз-буки“ вестникът излиза от 10 април 1991 г. Цена 1,90 лв.

60 училища и две детски градини представиха своите ръчно изработени украшения и сладки изкушения на благотворителен великденски базар в Министерството на образованието и науката

Русенският ще обучава в Тараклия

Мария АЛЕКСАНДРОВА

Русенският университет „Ангел Кънчев“ ще обучава студенти – молдовски граждани с установен български произход, в град Тараклия, Молдова, по специалности от седем професионални направления, които предлага. Това става ясно от доклада на служебния министър на образованието и науката проф. Галин Цоков към проекта за постановление на Министерския съвет за откриване на поделение на Русенския университет в Тараклия.

Специалностите ще бъдат в направленията „Педагогика на обучението по...“ и „Информатика и компютърни науки“ към факултет „Природни науки и образование“, „Администрация и управление“ към факултет „Бизнес и мениджмънт“, „Машинно инженерство“ и „Общо инженерство“ към Аграрно-индустриалния факултет и „Електротехника, електроника и автоматика“ и „Коммуникационна и компютърна техника“ към факултет „Електротехника, електроника и автоматика“.

Специалностите са избрани в съответствие с потребностите на региона в Молдова от висококвалифицирани специалисти за определени професии, се казва още в доклада на министър Цоков. През следващите години Университетът е в готовност да осигури обучение и по други специалности от професионалните направления на поделенията, към които има заявен интерес.

Обучението на студентите в новото звено ще се провежда на български, румънски и английски език. Завършилите ще получават диплома на Русенския университет за съответна образователно-квалификационна степен на висшето образование, а при желание – и европейско дипломно приложение.

Учебният процес в поделенията ще се обезпечава от преподавателите от съответните специалности и факултети, които са на основен трудов договор с РУ „Ангел Кънчев“.

Студентите – молдовски граждани с установен български произход, могат да продължат обучението в новото звено при условията и по реда на ПМС №103. „В резултат на откриване на поделенията ще се затвърди българската политика, водена по отношение на българската диаспора в региона на град Тараклия“, пише още в доклада на министър Цоков.

79,5 паралелки с прием в нови специалности

През учебната 2024/2025 г. в София за първи път ще обучават ветеринарни лаборанти, а в Монтана – библиотекар

Стела МАРИНОВА

79,5 са паралелките, които ще предлагат прием в нови за дадено училище или за дадена област на страната специалности от професия. Това сочи информация за вестник „Аз-буки“ от Министерството на образованието и науката относно план-приема след VII клас за учебна 2024/2025 г.

Общият брой на паралелките, между които кандидат-гимназистите ще могат да избират, е 2374. Планираните паралелки за следващата учебна година са с 97 по-малко от броя на паралелките в утвърдения план-прием в

VIII клас за 2023/2024 (2471 паралелки) и с 26 по-малко от реализираните (2400 паралелки). „Разликата е свързана с по-малкия брой седмоласници през учебната 2023/2024 г. в сравнение с учебната 2022/2023 г. Няма увеличение на броя на паралелките поради по-малкия брой седмоласници“, уточняват от МОН.

В план-приема за 2024/2025 са заложили 1429 професионални паралелки (60,19%) и 945 профилирани (39,80%), сочат още данните на МОН. По-голяма част ще бъдат със STEM насоченост. За учебната 2024/2025 година заложената целева стойност

за процент места в STEM паралелки е 62,65%. От тях 36% са местата за ученици в профилирани паралелки, а 64% – в професионални.

В план-приема е заложено паралелките в дуална форма на обучение за учебната 2024/2025 година да бъдат 130, което е с 23 повече от реализираните за настоящата учебна година.

Паралелките, които ще предлагат прием в нови за училището или областта специалности от професии, ще подготвят кадри за търсени на пазара на труда специалности. Изцяло нови за област София-град са „Ветеринарен

лаборант“ в Професионалната гимназия по селско стопанство „Бузема“, „Помощник-възпитател в отглеждането и възпитанието на деца“ в 130. СУ „Стефан Караджа“ и в ПГСС „Бузема“ и „Театрален грим и перуки“ в ПГ по облекло „Княгиня Мария-Луиза“.

„Двете специалности са изцяло нови за столицата и с тях искаме да отговорим на нуждите на пазара на труда – споделя пред „Аз-буки“ директорката на ПГСС Иванка Станчева. – Децата в София всяка година се увеличават, а помощник-възпитателите в детските градини не достигат.

На стр. 2

Шоуто на Всемогъщия интернет

Петя НИКОЛОВА
Донка ТЪНКОШИЕВА

Възпитаниците на Немската езикова гимназия „Гьоте“ в Бургас доказаха, че не само владеят езика блестящо, но и че са много талантиливи артисти. С авторската постановка Die Show des allmächtigen Internets („Шоуто на Всемогъщия интернет“), отличен немски език и артистично присъствие театрална трупа „Гьоте“ грабна публика и жури и се завърна от националния фестивал за училищен театър „Завесата се вдига на немски език“ в Самоков с две първи места – на журито и на публиката, и с почетен плакет за първо място от Немското посолство.

Интерпретация по темата на Фестивала, която тази година е „Exposed: Какво знае интернет за мен?“, направиха 8 финалисти – театрални ученически формации от Самоков, София, Ловеч, Варна, Бургас, Габрово и Смолян. Проявата се организира от „Гьоте институт“ с подкрепата на МОН, Посолството на ФРГ и Централната служба за училищно дело в чужбина.

Второ място зае трупата от 91. НЕГ – София, а театралната формация „Театър? Фантастиш!“ на домакините от Профилираната гимназия „Константин Фотинов“ – Самоков, се класира на трето с пиесата по собствен сценарий „Тук ли си?“.

„Това, което отличава този театрален фестивал, са искреността, вдъхновението и жизнелюбиво утвърждащите послания в магичната работилница, наречена театър на немски език, която размива границите между участници и публика и претворява желанията в реалност“, коментира Венета Симитчийска – директор на училището домакин.

Учениците от НЕГ „Гьоте“ – Деница от X^B клас, Полина, Атанас, Максим и Джан от X^A клас, Рени и Стилияна от X^Б, Калина и Тереза от X^Г и Зейнеб от IX^Г, неуморно работят върху сценария и неговия превод на немски език, подбират музиката и репетираат всеотдайно, подкрепяни от Петя Пирвова – преподавател по немски език, и Катя Ончева – преподавател по история

79,5 паралелки с прием в нови специалности от професии

От стр. 1

И от Столична община, и от Агенцията по заетостта заявиха необходимост от такива кадри. В същото време, броят на ветеринарните клиники и на домашните любимци расте, а липсват средности като лаборанти, които могат да извършат дейности, за които не се изисква ветеринарен лекар – например вземането на проби.

Бъдещите помощник-възпитатели ще усвоят методите за обучение в предучилищното възпитание, за отглеждането и обслужването на деца. Те ще изучават предмети като „Закондателство и социална практика“, „Методи на социална работа“, „Анатомия и физиология на детето“, „Хигиена и хранене“. След като завършат, ще могат да работят в ясли и детски градини, да бъдат наемани от родители да им помагат у дома. Ветеринарните лаборанти могат да се реализират не само във ветеринарни клиники, а и в лаборатории и научни институти, свързани с ветеринарната медицина.

Нови специалности за област Монтана са „Пристанищна механизация“, „Охранителна техника и системи за сигурност“, „Библиотечнознание“ и „Фотография“, като последните две се предлагат от 2. СУ „Никола Вапцаров“. И двете са по половин паралелка. „В региона няма професионална подготовка за фотогра-

фи, а смятаме, че специалността „Фотография“ е иновативна и насочена към бъдещото технологично общество. Имаме и подкрепата на работодателите“, споделя директорката Елка Станева-Ангелова. Благодарение на обучението си учениците ще придобият основни умения за работа с фотоапарати, фотокамери, видеокамери, фотоувеличители, осветителна техника. В училището вече е оборудван и специален кабинет, в който е разположена снимачна техника. Тя включва механична фонова система, статив за студено осветление, статив с напречно рамо, преносими параболични софтбокове и други. Поръчана е и професионална видеокамера. В рамките на Деня на отворените врати през април представители на работодателите са демонстрирали как се работи със закупената техника. „Напоследък много често се търсят фотографии за различни празненства, така че има реализация и интересът към специалността е много голям“, допълва директорката.

Материално-техническата база за бъдещите библиотекари също е добра. „Имаме библиотека, която реновирахме и подредихме изцяло за новата специалност. За нея закупахме пейка, библиотека дърво, библиотека куб, библиотека с места за сядане, модул диван, вътрешен модул диван, пух барбарони, поръчали сме и книги, които са свързани с

новите професии“, обяснява Станева-Ангелова. В рамките на обучението си учениците ще имат възможност и за стаж в Регионалната библиотека „Гео Милев“. След завършване на средното си образование те ще могат да се реализират като специалисти в библиотеки, информационни центрове, читалища, културни и обществени институции, в издателства, печатни и електронни медии, фирми.

Професионалната техническа гимназия „Иван Райнов“ ще предлага две изцяло нови за област Ямбол специалности – „Програмиране на роботи“ и „Възобновяеми енергийни източници“. Те са свързани с потребностите на техните партньори от бизнеса в региона. „Роботите навлязоха навсякъде в нашето ежедневие. Насочили сме се към програмиране на роботи в промишлеността, защото много от фирмите, с които си сътрудничим, имат такава техника и трябва да имат кой да работи с нея – обяснява директорката на гимназията в Ямбол Емилия Кремъкова. – Възобновяемите енергийни източници са най-чистата енергия. Вече има един голям фотоволтаичен парк около Ямбол, започна изграждането на друг и има потребност от технически кадри за тях.“ Тя допълва, че вече предлагат дуална паралелка „Електрообзавеждане на производството“ и в края на учебната година десетокласниците ще имат

посещение във фотоволтаичен парк, за да се запознаят с естеството на самата професия.

„Възобновяеми енергийни източници“ е нова паралелка и в областите Плевен, Хасково и Русе. В Плевен и Велико Търново гимназистите вече ще могат да се обучават и в специалност „Ветеринарен техник“. За да отговорят на нуждите на пазара на труда, в област Пловдив се разкриват паралелки по специалностите „Продавач-консултант“, „Цветарство“, „Фотография“, „Художествена тъкан“, а в Благоевград – по „Съдебна администрация“, „Промислена електроника“, „Подпомагане на възрастни“. Сред новите паралелки са „Електрообзавеждане на корабни“ и „Осигуряване на продуктова информация“ (за област Бургас), „Сценичен костюм“ и „Асистент на лекар по дентална медицина“ (за област Варна), „Социална работа с деца и възрастни с увреждания и хронични заболявания“ (за област Видин), „Социална работа с деца и семейства в риск“ (за област Враца), „Организация и технология на козметичните услуги“ (за област Русе), „Заваряване“, „Технология на фармацевтични и парфюмерийно-козметични продукти“, „Производство на месо, месни продукти и риба“ (за област Силистра), „Облекла по поръчка“ и „Технология в биопроизводствата“ (за област Смолян).

Снимка Софийски университет

Отборът на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ завоюва първо място на престижното състезание по международно частно право – RAX Moot Court, проведено се в Любляна, Словения. Студентите Nicoleta Иванова, Теодора Тодорова, Елица Борисова, Виктория Барчинкова и Кристина Георгиева надделяват след преки елиминации между над 35 отбора от цял свят

Една одисея в микрокосмоса

Софийският фестивал на науката отбелязва 70 години от създаването на ЦЕРН

Зина СОКОЛОВА

В „София Тех парк“ започва XIV софийски фестивал на науката. На откриването му в Деня на Европа присъстват служебният министър на образованието и науката проф. Галин Цоков и кметът на столицата Васил Терзиев. Фестивалът се организира от фондация „Красива наука“, а основен партньор е Министерството на образованието и науката.

Вестник „Аз-буки“ е медиен партньор на Фестивала.

За първи път Софийският фестивал на науката пуска и собствен чатбот в помощ на посетителите. Чатботът Краси е захранван с изкуствен интелект и се готви да информира за програмата и участващите учени. 3500 ученици от София, Самоков, Златица и Пирдоп са регистрирани в училищната програма, а близо 6000 места от основната програма вече са заети. Във Фестивала участват учени от България, Австрия, Белгия, Испания, Китай, Португалия, Турция, Украйна, Унгария, Франция и САЩ. Традиционно изключително богата е програмата на Физическия факултет на Софийския уни-

верситет „Св. Кл. Охридски“. Лекциите с участие на учени и преподаватели от този факултет се радват на голям интерес. Тази година посетителите ще могат да чуят за „Квантовите компютри – коя технология ще бъде най-успешна?“, „Как да работим на квантов компютър от въщи и какви са предимствата“, „Рентгенови източници в къбловидни звездни купове“. В срещата дискусия на тема „Вселената и животът“ ще участват учени от Института по молекулярна биология – БАН, Факултета по химия и фармация, Биологическия факултет на СУ и други. 20 млади изследователи от Европа и Западна Азия, включително и от България, са част от програмата National Geographic Explorers. Посетителите ще видят чудесата на света през очите на фотожурналисти и археолози, изследователи на прилепи.

Друга любопитна тема е свързана с фосилите – какво точно представляват вкamenелостите и защо те могат да се определят като каменните букви на книгата на живота. Посетителите ще научат какви са най-интересните постижения в палеонтологията – науката, която ги изучава, кои са най-известните фосили. Ядрената авария в Чернобил през 1986 г.

оказва голямо влияние върху горската екосистема в Централна Европа. Експертите съветват да се ограничи употребата на гъби заради високото ниво на радиоактивно замърсяване, но месото на дивите животни също е засегнато в продължение на години. Парадоксално, докато радиоактивното съдържание в елените и сърните очаквано намалява с течение на времето, измерените нива на радиоактивност в месото на дивата свиня и до днес остават изненадващо високи.

По време на Фестивала ще бъде излъчен и биографичният филм за Мария Склодовска-Кюри.

Закриващото събитие на XIV софийски фестивал на науката е посветено на най-вдъхновяващия проект на ХХ век – основаването на Европейския център за ядрени изследвания (ЦЕРН), както и на годишнината от българското участие в този най-амбициозен проект на човечеството – „ЦЕРН на 70: Една одисея в микрокосмоса“. Учениците от Центъра изобретяват интернет, на тях човечеството залага надеждите си за опознаване на тъмната материя, зараждането на Вселената, разширяване на възможностите за лечение на рак.